

საერთოდ სასურველია, რომ პერსონალის ქცევის შეფასების ჩვენს მიერ გამოყენებული მეთოდი მასიურად გავრცელდეს საქართველოს კომპანიებში.

ლიტერატურა:

1. Дизель П., МакКинси У., Ренан Д. Поведение человека в организациях. М., 1993.
2. Лютенс Ф. Организационное поведение. М., 1999.
3. Гибсон Дж., Иванцевич Д., Доннели Д. Организации: поведение, структура, процессы. М., 2000.
4. Ньютром Дж., Девис К. Организационное поведение. М., 2000.

**ASSESSMENT OF INTERNAL ORGANIZATIONAL BEHAVIOR
OF THE PERSONNEL IN THE COMPANY "T-L-G"**

Teona Bagrationi,
PhD student of GTU

RESUME

The article has studied and evaluated the behavior of employees in a passive and active context. There was used to assess the methodology by J. Nystrom and K. Davis, which is modified and adapted to the research company employees.

Key Words: Personnel, Organizational Behavior, Evaluation, Integrated Indicator.

რისკზე დაფუძნებული საგადასახადო აუდიტის ზოგადი პრინციპები

გავაშეული ოთარი
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

განხილულია რისკზე ორიენტირებული საგადასახადო აუდიტის პრინციპები. აღნიშნულია, რომ გადასახადების ადმინისტრირების თანამედროვე სისტემის ძირითად მიმართულებას მხოლოდ გადასახადების შეგროვება არ წარმოადგენს. მისი მიზანია, შექმნას გარემო, სადაც გაიზრდება გადასახადის გადამხდელის მზადყოფნა, ნებაყოფლობით შეასრულოს საგადასახადო ვალდებულება. რისკის მართვა წარმოადგენს მნიშვნელოვან ელემენტს გონივრული და ეფექტური მართვისთვის და, შესაბამისად, საგადასახადო აუდიტის პროგრამისათვის. შეუძლებელია თითოეული გადასახადის გადამხდელის შემოწმება და კონტროლი. საგადასახადო ორგანოებს არ გააჩნიათ საკმარისი რესურსი, ყოველწლიურად განახორციელონ თითოეული გადასახადის გადამხდელის სრული შემოწმება, ან შეამოწმონ დღის და საშემოსავლო გადასახადის ყველა დეკლარაცია. ყოველწლიურად საგადასახადო ორგანოს ადმინისტრაცია აუდიტს უტარებს გადასახადების გადამხდელთა მთლიანი რაოდენობის 10%-ს ან ნაკლებს. კარგად შემუშავებული აუდიტორული გეგმა უნდა უზრუნველყოფდეს შემოსავლების არანაკლებ 90%-ის მობილიზებას და ამასთანავე საკმარისი რაოდენობით შემოწმებას, რათა ყველა დონეზე აღმოიფხვრას ვალდებულებების შეუსრულებლობის შემთხვევები.

საკვანძო სიტყვები: საგადასახადო აუდიტი; საგადასახადო ორგანო; რისკზე დაფუძნებული აუდიტი;

ძირითადი ტექსტი

გადასახადების ადმინისტრირების თანამედროვე სისტემის ძირითად მიმართულებას მხოლოდ გადასახადების შეგროვება

არ წარმოადგენს. მისი მიზანია, შექმნას გარემო, სადაც გაიზრდება გადასახადის გადამხდელის მზადყოფნა, ნებაყოფლობით შეასრულოს საგადასახადო ვალდებულება. ამ კონტექსტში ადმინისტრირების ძირითადი ფუნქციებია:

ა) საგადასახადო ვალდებულებების შესრულების გაკონტროლება და სამართალდარღვევათა აღმოფხვრა;

ბ) გადასახადის გადამხდელის მომსახურება და ინფორმირება, რათა მათ თავიანთი საგადასახადო ვალდებულებები მარტივად, ზედმეტი სირთულეების გარეშე შეასრულონ.

საგადასახადო აუდიტი წარმატებულად მიიჩნევა მაშინაც კი, როდესაც აუდიტს პირდაპირი წვლილი არ შეაქვს სახელმწიფოს შემოსავლებში, მაგრამ საგადასახადო ვალდებულებების ნებაყოფლობით შესრულების წახალისების მექანიზმს წარმოადგენს.

საგადასახადო ვალდებულებების ნებაყოფლობითი აღიარება ყველაზე ეფექტური იქნება როდესაც გადასახადების გადამხდელებს ექნებათ აუდიტის ნდობა და მზად იქნებიან მიაწოდონ მას საჭირო ინფორმაცია. ამასთან არ ექნებათ იმის შიში, რომ აუდიტი მათ არაკეთილსინდისიერად მოექცევა და მიწოდებულ ინფორმაციას არამართებულად გამოიყენებს.

რისკის მართვა წარმოადგენს მნიშვნელოვან ელემენტს გონივრული და ეფექტური მართვისთვის და, შესაბამისად, საგადასახადო აუდიტის პროგრამისათვის. შეუძლებელია თითოეული გადასახადის გადამხდელის შემოწმება და კონტროლი. საგადასახადო ორგანოებს არ გააჩნიათ საკმარისი რესურსი, ყოველწლიურად განახორციელონ თითოეული გადასახადის გადამხდელის სრული შემოწმება, ან შეამოწმონ დღგ-ის და საშემოსავლო გადასახადის ყველა დეკლარაცია. ყოველწლიურად საგადასახადო ორგანოს ადმინისტრაცია აუდიტს უტარებს გადასახადების გადამხდელთა მთლიანი რაოდენობის 10%-ს ან ნაკლებს. კარგად შემუშავებული აუდიტორული გეგმა უნდა უზრუნველყოფდეს შემოსავლების არანაკლებ 90%-ის მობილიზებას და ამასთანავე საკმარისი რაოდენობით შემოწმებას, რათა ყველა დონეზე აღმოიფხვრას ვალდებულებების შეუსრულებლობის შემთხვევები.

ასევე არ არის აუცილებელი, არსებული მცირე რესურსი და-იხარჯოს დაბალი რისკის მქონე გადამხდელების რუტინულ შემონემაზე. შესაბამისად, რესურსების ფოკუსირება უნდა მოხდეს მაღალი რისკის მქონე გადამხდელებზე. ასეთი მიზნობრივი ფოკუსირება უფრო ეფექტურია, ვიდრე არასტრუქტურული მიდგომა, იგი ხელს უწყობს შემოსავლიანობის გაზრდას აუდიტის შედეგად, რაც, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს გადასახადების გადამხდელობის თავიდან აცილებას, რადგანაც გადამხდელები ხდებიან უფრო მეტად ინფორმირებული იმის შესახებ, რომ საგადასახადო სამართალდარღვევის გამოვლენა უფრო მარტივად მოხდება აუდიტის სტრატეგიის ფარგლებში.

აუდიტორული რისკი შეიძლება შემდეგნაირად ჩამოვყალიბოთ:

1. „სათანადო რწმუნების უზრუნველსაყოფად, აუდიტორმა უნდა მოიპოვოს საკმარისი და შესაფერისი მკტიცებულება, რათა აუდიტორული რისკი შეამციროს მისაღებ დონემდე, რაც აუდიტორს საშუალებას მისცემს, გამოიტანოს დასაბუთებული დასკვნები, რომლებიც საფუძვლად დაედება აუდიტორის მოსაზრებას.“

2. აუდიტორული რისკი -ეს არის რისკი, რომ აუდიტორი გამოხატავს არაადეკვატურ აუდიტორულ მოსაზრებას მაშინ, როდესაც ფინანსურ ანგარიშგებაში დაშვებულია არსებითი უზუსტობები. აუდიტორული რისკი არის არსებითი უზუსტობების რისკების და შეუმჩნეველობის რისკის ფუნქცია.

3. არსებითი უზუსტობების რისკი “ნიშნავს იმის რისკს, რომ ფინანსურ ანგარიშგებაში აუდიტამდეა დაშვებული არსებითი უზუსტობები. იგი შედგება ქვემოთ მოცემული ორი კომპონენტისგან, მკტიცების დონეზე:

- თანდაყოლილი რისკი არის “რომელიმე ანგარიშის ნაშთის ან რომელიმე კატეგორიის ოპერაციის მიდრეკილება ისეთი უზუსტობისკენ, რომელიც ცალკე აღებული ან სხვა ანგარიშთა ნაშთებისა და ოპერაციების უზუსტობებთან ერთად შეიძლება არსებითი იყოს შესაბამისი შიგა კონტროლის მეთოდების არარსებობის გამო”.

- კონტროლის რისკი "ესაა რისკი, რომ უზუსტობა, რომელსაც შესაძლოა ადგილი ჰქონდეს რომელიმე ანგარიშის ნაშთში ან რომელიმე კატეგორიის ოპერაციაში (რომელიც ცალკე ან სხვა ანგარიშთა ნაშთებისა და ოპერაციების უზუსტობებთან ერთად შეიძლება არსებითი იყოს), ვერ იქნება დროულად აღმოჩენილი ან თავიდან აცილებული ბუღალტრული აღრიცხვისა და შიგა კონტროლის სისტემების მიერ".

4. შეუმჩნეველობის რისკი "იმის რისკია, რომ აუდიტორის მიერ აუდიტორული რისკის მისაღებ დონემდე შესამცირებლად ჩატარებული პროცედურები, ვერ აღმოაჩენს უზუსტობას, რომელიც არსებობს და რომელიც ცალკე აღებული ან სხვა უზუსტობებთან ერთად შესაძლოა არსებითი იყოს."

5. აუდიტორის მიერ განსახორციელებელი კონტროლის რისკების შეფასებები მოქმედებს იმ ძირითადი პროცედურების ფორმაზე, ვადებსა და ფარგლებზე, რომელიც შეუმჩნეველობის რისკისა და, აქედან გამომდინარე, აუდიტორული რისკის შემცირებისთვის არის დადგენილი.

რისკზე ორიენტირებული აუდიტის დროს მნიშვნელოვანია შემომნების დანყებად რისკის შერჩევა.

აუდიტის მიზნების გამოვლენა გარკვეული კრიტერიუმების მიხედვით უნდა მოხდეს. მათ შორის მნიშვნელოვანია კომპიუტერიზებული აუდიტორული შერჩევა, პოტენციურად მაღალი რისკის მატარებელი გადასახადის გადამხდელების გამოვლენა და რისკის ქულის მინიჭება სხვადასხვა ფორმულისა და ინფორმაციის საფუძველზე.

შერჩევის მეთოდი არ უნდა ჩაითვალოს მარცხად ცუდი სამიზნეების გამოვლენის შემთხვევაში. შერჩევის მეთოდის ერთ-ერთ უმთავრეს მიზანს წარმოადგენს საგადასახადო აუდიტორული პროგრამის სანდოობის გაუმჯობესება, აუდიტორული შერჩევის პროცესიდან აუდიტორისა და პოლიტიკური გავლენის ამოღების გზით. შესაძლებელია ასევე არსებობდეს დასაბუთებული მიზეზები, თუ რატომ შეიძლება, "მაღალი რისკის" გადამხდელის აუდიტორულმა შემომნებამ არ გამოიწვიოს დამატებითი საგადასახადო ვალდებულებების

გამოვლენა. მაგალითად, მაღალი რისკის ქულის ერთ-ერთი მიზეზი არის ის, რომ გადასახადის გადამხდელის ფინანსური კოეფიციენტები მნიშვნელოვნად დაბალია სხვა სხგავსი გადამხდელების კოეფიციენტებთან შედარებით, მაგრამ გადასახადის გადამხდელთან უშუალო ურთიერთობის დროს ნათელი ხდება, რომ ეს გამომდინარეობს გადამხდელის შეგნებული ბიზნეს-გადანყვეტილობიდან, გამოეყოს ბაზარს და იმოქმედოს როგორც დიდი მოცულობისა და მოგების დაბალი კოეფიციენტის მქონე ფასდაკლების ოპერატორმა.

ეს დაკვირვება გარკვეულწილად ამარტივებს შერჩევის კრიტერიუმს არსის ილუსტრირების თვალსაზრისით. არსებობს ბევრი სხვა კრიტერიუმი, რომელიც მხედველობაში მიიღება რისკის ქულის განსაზღვრისას. ზოგადი თვალსაზრისი იმაში მდგომარეობს, რომ ქულების მინიჭების სისტემამ უნდა გამოავლინოს ის გადასახადის გადამხდელები, რომელთა საქმიანობა ჩვეულებრივისგან განსხვავებულია. თუ აუდიტორი შეისწავლის შემომწმებისათვის შერჩეულ გადასახადის გადამხდელს და დაასკვნის, რომ მისი დეკლარირებული მონაცემები კანონიერია, საგადასახადო ორგანო მაინც მოგებული იქნება იმ მხრივ, რომ იგი თავს დაზღვეულად იგრძნობს გადასახადის გადამხდელის გამო, და შესაძლებლობა მიეცემა, დახვეწოს მომავალი შერჩევის კრიტერიუმი იმის უზრუნველსაყოფად, რომ სისტემა ეფექტურად არჩევდეს გადასახადის გადამხდელებს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. როგავა ზ. გადასახადები, საგადასახადო სისტემა და საგადასახადო სამართალი. - 2002. - 640 გვ.
2. ტერაშვილი ნ. საგადასახადო და საბაჟო პოლიტიკა. - 2006. - 701 გვ.
3. ურდია გ. საგადასახადო აუდიტი. 2012, 337 გვ.;
4. Griffiths, Ph., (2005), Riskbased Auditing, Gower publishing;
5. Spencer, P., (2006), Audit Planning. A Riskbased Approach, Wiley publishing;
6. Spencer, P., (2005), Auditing of risk management process, Wiley publishing;
7. ვებ-გვერდები:
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო - <http://mof.ge/>
შემოსავლების სამსახური - <http://rs.ge/>

REFERENCES:

1. Rogava Z. Taxes, tax system and tax law. - 2002. - 640 p. (In Georgian)
2. Terrestashvili N. Tax and Customs Policy. - 2006. - 701 p. (In Georgian)
3. Uredia G. Tax audit. 2012, 337 pp (In Georgian)
4. Griffiths, Ph., (2005), Riskbased Auditing, Gower publishing;
5. Spencer, P., (2006), Audit Planning. A Riskbased Approach, Wiley publishing;
6. Spencer, P., (2005), Auditing of risk management process, Wiley publishing;
7. websites:
Ministry of finance of Georgia - <http://mof.ge/>
Revenue Service - <http://rs.ge/>